תנא מה שאין כן בתורה תנו רבנן בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין ובנביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין ושנים מתרגמין ובהלל ובמגילה אפילו עשרה קורין (א) ועשרה מתרגמין מאי טעמא כיון דחביבה יהבי דעתייהו ושמעי: מקום שנהגו לברך יברך: אמר אביי לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה מצוה לברך דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ¹וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא ²והוא עבר לפניהם ואיבעית אימא מהכא ³ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם לפניה מאי מברך רב ששת מקטרזיא איקלע לקמיה דרב אשי ובריך מנ"ח לאחריה מאי מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם (האל) הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם רבא אמר האל המושיע אמר רב פפא הלכך נימרינהו לתרוייהו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם האל המושיע: בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין שלשה וכו': הני שלשה כנגד מי אמר רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים רבא אמר כנגד כהנים לוים וישראלים אלא הא דתני רב שימי אין פותחין מי' פסוקין בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין הני עשרה כנגד מי א"ר יהושע בן לוי כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני (רבי לוי אמר כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תהלים) ורבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר דבראשית הני תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב ⁴בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם אמר רבא ראשון שקרא ד' משובח שני שקרא ד' משובח שלישי שקרא ד' משובח ראשון שקרא ד' משובח דתנן (ב) בשלש קופות של שלש סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב"ג לידע איזו מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון אמצעי שקרא ארבעה משובח דתניא ⁵אל מול פני המנורה יאירו מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי ונר מערבי כלפי שכינה ואמר רבי יוחנן מכאן שאמצעי משובח ואחרון שקרא ארבעה משובח משום מעלין בקדש ולא מורידין רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר וקרא ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: אין פותחין מהן ואין מוסיפין: תנא הפותח מברך לפניה והחותם מברך לאחריה והאידנא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין: בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה ⁶צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי דהויין תמניא פסוקי היכי נעביד ניקרי תרי תלתא תלתא פסוקין פשו להו תרי ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבעה פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם הויין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מהא וחד מהנך

אין

ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין. וכל שכן שאין שנים קורין. וטעמא משום דתרי קלי לא מישתמעי: **ובנביא אפילו אחד קורא ושנים מתרגמין.** שהתרגום אינו אלא להשמיע לנשים ועמי הארץ שאינן מכירין בלשון הקודש והתרגום הוא לעז הבבליים ובתרגום של תורה צריכין אנו לחזור שיהו מבינין את המצות אבל בשל נביאים לא קפדי עלייהו כולי האי: **ועשרה מתרגמין.** (ג) לא גרסינן שאין תרגום בכתובים: **ויעבר את הכושי.** ויקדם את הכושי: **מקטרזיא.** מקום: **מנ"ח.** על מקרא מגילה ושעשה נסים ושהחיינו: **וידבר עולה מן המנין.** וידבר ה' אל משה לאמר אע"פ שאין ללמוד ממנו כלום: **בראשית נמי.** דמשמעי בשמים ובארץ (ד) דכתיב בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם: **מאמר הוא.** אף הן במאמר נבראו: **נר מערבי.** הוא נר אמצעי למאן דאמר נרות לצפון ודרום מונחין הוי אמצעי משוך קימעא כלפי מערב חוץ משאר נרות דלמאן דאמר מערב ומזרח מונחין לא משום דהוי מערבי השני כלפי מזרח הכי איתא במנחות: **תורמין.** כהנים את הלשכה. נותנין משקלי שנה זו לתוכה לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה: **אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות.** למול פני נר שבגוף המנורה שהוא אמצעי היה מצדד פני ששה הנרות: **ראשון.** מן שלשה שקרא ארבעה פסוקים משובח וכן שני וכן שלישי אם לא עשה הראשון ועשה השני או אם לא קראו לא הראשון ולא השני ארבעה פסוקים וקרא אותן השלישי משובח ואם יש להן ריוח בפרשה וקראו כל אחד ארבעה פסוקים כולן משובחין: **משום הנכנסין.** שאם יכנס אדם לבית הכנסת אחר שבירך ראשון ואם לא ישמע את האחרים מברכין יאמר אין ברכה בתורה לפניה: **ומשום היוצאין.** ולא שמעו את החותם מברך לאחריה והראשונים לא ברכו יאמרו היוצאים אין ברכה בתורה לאחריה: **כיצד קורין.** כד' בני אדם: **אין משיירין בפרשה כו'.** לקמן מפרש טעמא. ואין מתחילין נמי לקמן אמרינן לה ומפרש טעמא:

ליקרי

תנא מה שאין כן בתורה. פירוש שאין קורא אלא אחד מכאן קשיא למה שפירש רבינו משולם בפרק קמא דבבא בתרא (דף טו. ושם) ובהקומץ רבה (מנחות דף ל: ושם) דשמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן פירוש יחיד קורא אותן שלא יקרא שליח צבור עמו כבפרשת ויעל משה כשחותמין את התורה וקשיא שהרי בימיהם לא היה שליח צבור קורא עמהם כדקאמר הכא ועכשיו נמי לא התקינו אלא שלא לבייש מי שאין יודע לקרות לכך נראה כמו שפירש רש"י בהקומץ יחיד קורא אותן לבדו ולא יהיו שנים מפסיקין וקוראין באותן שמונה פסוקים שמתחילין מויעל לפי שהוא תחילת הפרשה: **ובמגילה** אפילו עשרה קורין (ה) ועשרה מתרגמין. רש"י מוחק מתרגמין לפי שאין מתרגמין תרגום בכתובים ובחנס מחקו דודאי יש תרגום אבל לא עשאו יהונתן אלא מימי התנאים נעשה: **כנגד** תורה נביאים וכתובים. קשה דהא לקמן (דף כג.) אמר כנגד (ו) שומרי הסף וי"ל דהתם לא הוי עיקר התקנה דהא לא תקנו ארבעה כנגד הא שלשה שומרי הסף וסריס אחד ואיתא בירושלמי איכא סריס אחד שיושב ומתקן ההלכות ומעמידן על עקרן ואפ"ה לא תקנו כנגדו ש"מ דעיקר התקנה לא היתה אלא כנגד תורה ונביאים וכתובים: **אין** פותחין מעשרה פסוקים בבהכ"נ. וא"ת והרי פרשת עמלק דליכא אלא תשעה פסוקים וי"ל דשאני פרשת עמלק דסידרא דיומא הוא ומפסיק ענינא ביה ומש"ה אין לחוש דהכי נמי אמרינן לקמן (דף כג.) דאין מפטירין פחות מכ"א פסוקים והיכא דסליק עניינא קורין שפיר בפחות:

אין

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ו טוש"ע א"ח סי' קמא סעיף ג:
יג ב מיי' שם הלכה יא:
יד ג מיי' שם הלכה יג:
טו ד טוש"ע א"ח סי' תפח סעיף ג [וסימן תרמד סעיף ב]:
טז ה מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה ז טור ש"ע א"ח סי' תרצ סעיף ב:
יז ו ז מיי' פ"א שם הלכה ג טוש"ע א"ח סי' תרצב סעיף א:
יח ח מיי' פי"א מהלכות ברכות הלכה ב [ג ופ"ד מהל' תפלין הל"ו] טור ש"ע א"ח סימן כה סעיף ח [וסי' קנח סעי' יא]:
יט ט י מיי' פ"א מהל' מגילה הלכה ג טור ש"ע א"ח סימן תרצב סעיף א:
כ כ מיי' פי"ב מהלכות תפלה הלכה ג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קלז סעיף א:
כא ל מיי' שם הלכה ד טוש"ע א"ח שם סעיף ג:
כב מ מיי' פ"ב מהלכות שקלים הלכה ז:
כג נ מיי' פ"ג מהלכות בית הבחירה הל"ח:
כד ס מיי' פ"ד מהלכות כלי המקדש הלכ' א:
כה ע מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ה טור ש"ע א"ח סי' קלט סעיף ד:
כו פ מיי' שם ה"ג טוש"ע א"ח סי' קלח סעיף א:

תורה אור השלם

1. וַיְהִי מָה אָרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר אֶת הַכּוּשִׁי: שמואל ב יח כג
2. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו: בראשית לג ג
3. עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבֹרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיְיָ בְּרֹאשָׁם: מיכה ב יג
4. בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: תהלים לג ו
5. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת: במדבר ח ב
6. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב

רבינו חננאל

תנא מה שאין כן בתורה. ת"ר [בתורה] אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהו שנים קורין או שנים מתרגמין, ובנביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין, ובהלל ובמגילה אפי' עשרה קורין ועשרה מתרגמין יצאו. מאי טעמא כיון דחביבא להו מכווני דעתייהו. מקום שנהגו לברך יברך [שלא יברך לא יברך]. הני מילי לאחריה אבל לפניה מצוה לברך, דקיימא לן כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן, ופרשינן דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא, כדכתיב (וילך) ויעבר את הכושי. ומברך לפניה מנ"ח סימן. ולאחריה מברך האל הרב את ריבינו והדן את דינינו כו', וחותם ברוך הנפרע לישראל מכל צריהן האל המושיע. **מתני'** בשני ובחמישי ובמנחה בשבת קורין ג' אין פותחין [מהן] ואין מוספין עליהן ואין מפטירין בנביא. והני ג' כנגד כהנים לוים וישראלים. אין פותחין מעשרה פסוקים בבית הכנסת, וידבר עולה מן המנין. והני עשרה כנגד עשרת הדיברות שנאמרו למשה בסיני. ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, ובראשית נמי מאמר הוא שנאמר בדבר ה' שמים נעשו. אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משובח, דתניא אמר ר' יוסי למה היה כתוב בקופות שתורמין בהן את הלשכה א'ב'ג' לידע איזה מהן נתרמה ראשון שמצוה בראשון. פי' הקופה שהיה כתוב בה אל"ף היא היתה ראשונה ומן השקלים שבתוכה קונין הקרבנות ומקריבין עד שיושלמו. ועוד מן השניה ואחריה מן השלישית. אמצעי משובח. מן המנורה. אחרון משובח, מעלין בקודש ולא מורידין. שיבח רב פפא לראשון שקרא ארבעה. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה. אוקימנא גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין, דאי לאו גזירה הפותח מברך לפניה ו[ה]חותם לאחריה בלבד. בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה. ומיבעי לן פרשה צו שהיא שמונה פסוקין היאך יקראו אותה שלשה בני אדם כו'.

מסורת הש"ס

א) [ר"ה כז. תוספתא פ"ג], ב) פסחים ז: קדש: סוטה לט. מנחות לה: נדה סג., ג) [גירסת רב אלפס א"ר יוחנן כרוך וכו' ועי' ב"ב כהרא"ש], ד) [ברב אלפס והרא"ש ליתא ועמ"ש הטור סימן תרצב בשם רב עמרם], ה) [ברכות נט. פסחים ז: תענית ו.], ו) [לקמן כד.], ז) [ר"ק סב.], ח) [ד"ה לב.], ט) [מלתא דרבי לוי ליתא ברב אלפס וברא"ש וכן מוכרח דלא גרסינן לי' למי שעיין עין עיונו בר"ה לב. הלולים טובא הוו וכו'], י) [שם], כ) יומא סב. סד. שקלים פ"ג ה"ב, ל) [עי' יומא סב. סד.], מ) מנחות צח:, נ) [במנחות צח: ליתא רבי נתן], ס) [לעיל ט: וש"נ], ע) [ד"ה נר לאחרי ד"ה ראשון], פ) [דף לח.], צ) [דף כב.], ק) [שם], ר) ומה, ש) [עי' תוספות ב"ב טו. ד"ה שמונה כו' ביארו יותר], ת) [ועי' תוספות שבת קטו. ד"ה וכיון וכו' ולכאורה מסוגיא דהתם תיובתא כלפי סוגיות דרש"י הכא דמוחק ומגיה לייסבג], א) ומפרש רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' עשרה קורין ועשרה מתרגמין. נ"ב וכ"כ ס"ח אין זה: (ב) שם בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין כצ"ל ותיבת שבהן נמחק: (ג) רש"י ד"ה ועשרה מתרגמין. נ"ב עיין לעיל דף ג ע"א: (ד) ד"ה בראשית וכו' ובארץ מאמר הוא אף הן במאמר נבראו דכתיב בדבר וכו' כל צבאם הס"ד ואח"כ מה"ד ראשון מן שלשה וכו' משובחין הס"ד ואח"כ מה"ד תורמין את הלשכה הכהנים נותנין וכו' לכל השנה הס"ד ואח"כ מה"ד אל מול וכו' ששה הנרות הס"ד ואח"כ מה"ד נר מערבי וכו' במנחות הס"ד ואח"כ מה"ד משום הנכנסין: (ה) תוס' ד"ה ובמגילה וכו' רש"י מוחק ועשרה מתרגמין: (ו) ד"ה כנגד וכו' כנגד שלשה שומרי הסף וכו' דהא לא תקנו ארבעה שלשה כנגד שלשה שומרי הסף ואחד כנגד סרים אחד שאין בירושלמי שיושב ומתקן ההלכות ומעמידן על עקרן אלא סריס אחד ולפי' הכי:

מוסף רש"י

עובר לעשייתן. קודם, כמו ויעבור את הכושי, קדמי (פסחים ז:). ויעבר את הכושי. קדמו לרוץ לפניו (סוכה לט.). ויעבר מלכם לפניהם. יקדים לילך כולם (פסחים ז:). כנגד עשרה בטלנין. בני אדם בטלים ממלאכתן לעסוק בצרכי צבור ולהא קודמין לבית הכנסת כדי שיהיו מנין עשרה לעת התפלה ומתפרנסים משל צבור (ב"ק פב.) שבטלין ממלאכתן, שיהו מצויין תמיד בבית הכנסת שחרית וערבית כדאמרינן במסכת ברכות (ו:) כיון שבא הקב"ה בבית הכנסת ולא מצא שם עשרה כו' (לעיל ג.). בראשית נמי מאמר הוא. ואף על גב דלא כתיב ביה ויאמר יהי שמים, כמאן דכתיב דמי, דבאמירה נמי איברי ולא בידים, דכתיב בדבר ה' שמים נעשו (ר"ה לב.). תורמין את הלשכה. שהשליכו לתוכה שקלים שהביאו כלדר וממלאין שלש קופות לתרומה לקנות מהן קרבנות צבור תמידין ומוספין (יומא סב.). אל מול פני המנורה. אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים, ומשמע מקרא דאותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותה של מערב (מנחות צח:). מכאן שאמצעי משובח. וקורא ארבעה והשאר ג' ג' (שם). מעלין בקדש ולא מורידין. מקרא ילפינן לה במנחות בפרק שתי הלחם (שבת כא:).